

Η ΕΜΠΟΡΙΚΗ ΑΝΤΙΠΡΟΣΩΠΕΙΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

νῶ πολλὰκις μέχρι τοῦδε ἐπεκρίθη ἢ ἐν τῷ Ἐξωτερικῷ διπλωματικῇ μας ὑπηρεσίᾳ ὡς ἀνεπαρκῆς, ἐλαχίστην ἀπ' ἐναντίας προσοχὴν προεκάλεσεν ἡ παντελῆς σχεδὸν ἔλλειψις ἀντιπροσωπείας τῶν οικονομικῶν συμφερόντων τοῦ τόπου μας ἐν τῇ ξένη. Καὶ ὅμως ἡ Ἑλλάς, ὡς κράτος κατ' ἔξοχὴν ἐμπορικὸν καὶ ναυτικόν, μὲ μεταναστευτικὴν κίνησιν λίαν ἀνεπτυγμένην καὶ μὲ ἀνθηρὰς καὶ συχνάκις πολυπληθεῖς ἐμπορικὰς ἀποικίας εἰς κάθε σχεδὸν γωνίαν τῶν δύο ἡμισφαιρίων, ἔχει καὶ ἀνάγκην τοιοῦτου εἴδους ἀντιπροσωπείας καὶ ὅλα τὰ στοιχεῖα ὅπως αὕτη ἐδραιωθῇ ἐπὶ βάσεων ὑγιῶν.

Ἀναμφισβητήτως ὁ πολεμικὸς ὄργανισμός, ὁ ἀρξάμενος ἀφ' ἧς ἡ Ἐπανάστασις τοῦ 1821 ἠλευθέρωσε τὴν πρώτην γωνίαν τοῦ ἑλληνικοῦ ἐδάφους, καὶ ὁ ὁποῖος κατὰ τὴν τελευταίαν δεκαετίαν ἔλαβε χαρακτῆρα χρόνιον, καταστάς οὕτως εἰπεῖν τὸ μόνιμον καὶ φυσικὸν καθεστὼς τῆς χώρας, ἀπέτρεψε καὶ τὸ κράτος καὶ τὰ ἄτομα νὰ ἀποβλέψουν καὶ πρὸς αὐτὴν τὴν κατεύθυνσιν. Σήμερον ὅμως, ὅποτε τὸ ὄνειρον τῆς Μεγάλης Ἑλλάδος ἐπραγματοποιήθη, βεβαίως ἡ ἐκμετάλλευσις τῶν πλουτοπαραγωγῶν πόρων τῆς χώρας καὶ ἡ ἐνίσχυσις τοῦ ἐξωτερικοῦ ἡμῶν ἐμπορίου θέλουν καταστῆ τὸ κύριον ἡμῶν μέλημα.

Ἡ σημερινὴ Ἑλλάς καὶ γεωργικῶς μεγάλως δύναται νὰ ἀναπτυχθῇ καὶ διὰ σχετικῆν ἐγγώριον βιομηχανίαν στοιχεῖα ὑπάρχον, εἶναι ἄλλως καὶ ἐπιτακτικὴ ἀνάγκη ἡ ἀνάπτυξις τῶν παραγωγικῶν πόρων τοῦ κράτους, ὅπως ἡ οἰκονο-

μικὴ ἡμῶν κατάστασις—ἡ κάθε ἄλλο παρὰ ἀνθηρὰ—ἀρχίση βελτιουμένη. Περιορισμὸς τοῦ εἰσαγωγικοῦ ἡμῶν ἐμπορίου καὶ σύγχρονος ἔντασις τῆς ἑλληνικῆς ἐξαγωγῆς—ταῦτα δὲ δύνανται νὰ ἐπιτευχθῶσι μόνον δι' ἐνισχύσεως τῆς γεωργικῆς καὶ βιομηχανικῆς ἡμῶν παραγωγῆς—θὰ καταστήσουν δυνατὴν τὴν προοῦσαν ὁμαλὴν καὶ σταθερὰν βελτίωσιν τοῦ συναλλάγματός μας καὶ τὴν καλυτέρευσιν τῶν ὄρων τῆς ζωῆς.

*
* *

Τὰ μεγάλα εὐρωπαϊκὰ κράτη ἠσθάνθησαν τὴν ἀνάγκην ἐνισχύσεως ἐν τῷ Ἐξωτερικῷ τῆς ἐμπορικῆς αὐτῶν ἀντιπροσωπείας ἀπὸ πεντηκονταετίας περίπου. Μέχρι τοῦ 1870 τὰ πολιτικὰ προβλήματα ἦσαν τὸ κύριον αὐτῶν μέλημα, ἀλλὰ μετὰ τὸν γαλλογερμανικὸν πόλεμον τοῦ 1870 καὶ τὴν ἐπιτευχθεῖσαν στερεοποίησιν τοῦ εὐρωπαϊκοῦ χάρτου ὁ οἰκονομικὸς ἀνταγωνισμὸς ἀντικατέστησε τὸν ἐνοπλον ἀγῶνα καὶ ἡ δημιουργία ἐπισήμου ἐμπορικῆς ἀντιπροσωπείας πρὸς ἐνίσχυσιν τοῦ ἐξωτερικοῦ αὐτῶν ἐμπορίου, ἰδίως τοῦ ἐξαγωγικοῦ, ἐθεωρήθη ὡς ἐπιβεβλημένη.

Κατὰ πρῶτον φυσικὰ ἡ προσοχὴ ἐστράφη πρὸς τὸ μόνον τότε ὑπάρχον ὄργανον, τὴν προξενικὴν ὑπηρεσίαν, μεταξὺ τῶν πολυπληθῶν καὶ πολυποικίλων καθηκόντων τῆς ὁποίας περιελαμβάνετο καὶ τὸ τῆς ἐξυπηρετήσεως τῶν ἐμπορικῶν συμφερόντων τοῦ κράτους καὶ τῶν ὑπηκόων του, καὶ ἐξητήθη ἡ βελτίωσις αὐτῆς διὰ τῆς ἐνισχύσεως τῶν ἐμπορικῶν καθηκόντων τῶν προξένων, ἐπροτάθη μάλιστα ὑπὸ τινων ἡ δίικη αὐτῆς μεταρρυθμίσις καὶ ἡ ὑπαγωγή αὐτῆς εἰς τὸ ὑπουργεῖον τοῦ ἐμπορίου.

Ἡ προξενικὴ ὑπηρεσία, θεωρηθεῖσα δικαίως ὡς ἀπαράιτος, διετηρήθη ἀναλλοίωτος, ἐνισχυθέντος μόνον τοῦ ἐμπορικοῦ χαρακῆρος τῶν προξένων τῆς μεταρρυθμίσεως ὅμως ταύτης κριθείσης ἀνεπαρκοῦς ἢ σύστασις νέων ὄργάνων, τῶν ἐμπορικῶν ἀκολούθων, εἰδικοποιημένων εἰς τὰ οἰκονομολογικὰ καὶ ἐμπορικὰ ζητήματα, ἐκρίθη ὡς ἀναγκαία.

Ὁ θεσμὸς τῶν ἐμπορικῶν ἀκολούθων ἀποτελεῖ καινοτο-

μίαν ἐν τῇ ἔξωτερικῇ ἀντιπροσωπεία τῶν κρατῶν σχετικῶς νεωτάτην, ἐφαρμοσθεῖς κατὰ πρῶτον ὑπὸ τῆς Ἑγγλίας (1883). Ὁ κατὰ τὰ τελευταῖα ὅμως ἔτη δευθνήεις ἔμπορικὸς συναγωνισμὸς τῶν μεγάλων βιομηχανῶν εὐρωπαϊκῶν κρατῶν, εἰς τὰ ὁποῖα κατὰ τὸν τελευταῖον πόλεμον προσετέθη σπουδαῖος ἀνταγωνιστὴς, αἱ Ἑνωμένα Πολιτεῖαι, καὶ ἐν κατωτέρα κλίμακι ἢ Ἰαπωνία, ἔσχεν ὡς ἀποτέλεσμα τὴν γενικοποίησιν καὶ τὸν πολλαπλασιασμὸν τῶν ἔμπορικῶν ἀκολούθων.

Παρ' ἡμῖν τελευταίως μόνον ἐγένοντο ἀπόπειραί τινες, ὅπως ἢ ἐν τῷ Ἑξωτερικῷ ἀντιπροσωπεία τοῦ κράτους ἐνισχυθῆ δι' εἰδικῶν ἔμπορικῶν ἀντιπροσώπων, καὶ προτοῦ κἂν νομιμοποιηθῆ τὸ νέον τοῦτο ἀξίωμα ἐγένοντο σποραδικαὶ δοκιμαὶ διορισμοῦ ἐκτάκτων οἰκονομικῶν συμβούλων, τινὲς τῶν ὁποίων ἔλαβον χαρακτῆρα σιωπηρᾶς μονιμοποιήσεως.

Οἱ διορισμοὶ τῶν τοιούτων δοκιμαστικῶν ἔμπορικῶν ἀκολούθων σκοπὸν εἶχον νὰ διευκολύνουν τὰς ἐν τῷ Ἑξωτερικῷ πολεμικᾶς ἰδίως προμηθειᾶς τοῦ κράτους, αἱ ὁποῖαι συνεπείᾳ τῆς ἐμπολέμου καταστάσεως ἀπετέλεσαν καὶ ἀποτελοῦν ἀκόμη σπουδαῖον κονδύλιον τοῦ εἰσαγωγικοῦ ἡμῶν ἔμπορίου. Ὡς ἐκ τῶν ἐξαιρετικῶν ἐπομένως καὶ ἀνωμάλων περιστάσεων, ὑφ' ἃς εὐρίσκεται ἡ χώρα ἡμῶν, ἢ δοκιμαστικὴ αὕτη ἐφαρμογὴ τοῦ θεσμοῦ τῆς ἔμπορικῆς ἐν τῷ Ἑξωτερικῷ ἀντιπροσωπείας ἔλαβε παρ' ἡμῖν χαρακτῆρα ὅλως ἰδιάζοντα, καὶ ἡ ἀποστολὴ αὐτῶν δὲν ἀπέβλεψε μέχρι τοῦδε εἰς τὴν ἐνίσχυσιν τοῦ ἐξαγωγικοῦ ἡμῶν ἔμπορίου, ἀλλ' ἀντιθέτως πρὸς τοὺς ἔμπορικὸς ἀκολούθους τῶν κρατῶν, ἅτινα συνέστησαν καὶ ἀνέπτυξαν τὸ ἀξίωμα τοῦτο, οἱ ἔλληγες ἔμπορικοὶ ἀντιπρόσωποι χρησιμοποιοῦνται ἀποκλειστικῶς ὡς προμηθευταὶ τοῦ κράτους.

Τὴν μονιμοποίησιν ἄλλως καὶ γενικοποίησιν τοῦ θεσμοῦ τῶν ἔμπορικῶν ἀκολούθων παρ' ἡμῖν, πρὸς τὸ παρὸν τοῦλάχιστον, δὲν θεωρῶ ἀναγκαίαν. Περὶ τούτου ἀπεφάνθησαν ἐσχάτως καὶ πάντα σχεδὸν τὰ εὐρωπαϊκὰ κράτη, ἅτινα ὡς ἐκ τῆς σμικρότητος αὐτῶν ἀδυνατοῦν ν' ἀκολουθήσουν παγκό-

σμιον οικονομικὴν πολιτικὴν, καὶ δὴ τὸ Βέλγιον, ἢ Ὀλλανδία καὶ ἡ Ἑλβετία, χῶραι ἀσυγκρίτως πλέον ἀναπτυγμένα ἀπὸ τὴν Ἑλλάδα ἔμπορικῶς καὶ ἰδίως βιομηχανικῶς. Καὶ ἡ οικονομικὴ κατάστασις τοῦ κράτους εἶναι τοιαύτη, ὥστε νὰ ἀποκλείῃ πᾶσαν δαπάνην μὴ ἀπαραιτήτως ἀναγκαίαν, καὶ ἡ ἑλληνικὴ βιομηχανία, ἢ ὁποία ὁμολογουμένως δεικνύει κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη σημεῖα ζωτικότητος, ἔχει πρὸ αὐτῆς κύριον μέλημα τὴν ἱκανοποίησιν τῶν ἐσωτερικῶν ἀναγκῶν τῆς χώρας· θὰ παρέλθῃ δὲ χρόνος ἕως ὅτου αὕτη, πραγματοποιήσασα τὸ κύριον αὐτῆς πρόγραμμα, ἀνδρωθῇ τόσον, ὥστε νὰ εὐρεθῇ εἰς τὴν ἀνάγκην νὰ ῥίπτῃ τὴν ὑπερ-παραγωγὴν τῆς εἰς τὴν παγκόσμιον ἀγορᾶν. Ὑπὸ τοῦς σημερινοὺς λοιπὸν ὄρους ἢ προστασία τῶν οικονομικῶν συμφερόντων τῆς χώρας, ἢ ἐξεύρεσις νέων κέντρων καταναλώσεως τῶν ἑλληνικῶν προϊόντων καὶ ἡ διατήρησις τῆς καλῆς φήμης τοῦ ἑλληνικοῦ ὀνόματος εἰς τὰς ἔμπορικὰς συναλλαγὰς θὰ ἠδύναντο νὰ ἐπιτευχθῶσιν, ἄνευ σχεδὸν ἐπιβαρύνσεως τοῦ προϋπολογισμοῦ, διὰ τῆς ἀναδιοργανώσεως τῆς προξενικῆς ἡμῶν ὑπηρεσίας, καὶ διὰ τῆς ἰδρύσεως ἰδιωτικῆς πρωτοβουλίας πολυπληθῶν ἑλληνικῶν ἔμπορικῶν ἐπιμελητηρίων ἐν τῷ Ἐξωτερικῷ.

Ἡ προξενικὴ ἡμῶν ὑπηρεσία δὲν εἶναι σήμερον εἰς θέσιν νὰ ἀντιπροσωπεύῃ τὰ οικονομικὰ συμφέροντα τοῦ τόπου μας ἐν τῇ ξένη, καὶ τοῦτο ἰδίως διότι οἱ προξενικοὶ ἡμῶν ὑπάλληλοι στεροῦνται τῆς ἀναγκαίας παρασκευῆς, τυχόντες ἐν τῇ μεγάλῃ αὐτῶν πλειονότητι μορφώσεως ἀποκλειστικῶς νομικῆς. Ἐπιβάλλεται ἔπομένως κατὰ πρῶτον ἢ μεταρρυθμίσις τοῦ προγράμματος τῶν εἰσαγωγικῶν ἐξετάσεων τοῦ Ὑπουργείου τῶν Ἐξωτερικῶν, διδομένης ἰδιαίτερας ὄλως σημασίας εἰς τὴν οἰκονομολογικὴν μόρφωσιν τῶν ὑποψηφίων διπλωματῶν. Κατόπιν δ' εὐκόλως δύναται νὰ ἐνισχυθῇ τὸ ἐνδιαφέρον τῶν προξενικῶν ὑπαλλήλων πρὸς ἐκπλήρωσιν τῆς ἔμπορικῆς αὐτῶν ἀποστολῆς διὰ τῆς ταχείας προαγωγῆς ἐκείνων, οἵτινες ἰδιαίτερος ὄλως ἠθελον ἀναδειχθῇ. Ὄφειλει τέλος ἡ κεντρικὴ ὑπηρεσία τοῦ Ὑπουργείου τῶν Ἐξωτερικῶν νὰ χρησιμοποιοῖ τὰ ὑπομνήματα καὶ νὰ ἀκολουθῇ τὰς

συστάσεις τῶν προξενικῶν ὑπαλλήλων καὶ πρὸς κανονισμόν τῆς ἐν γένει ἐμπορικῆς πολιτικῆς τοῦ κράτους καὶ πρὸς ταχεῖαν διαφώτισιν τοῦ κοινοῦ.

*
* *

Τὰ ἐμπορικὰ συμφέροντα τῆς Ἑλλάδος θὰ ἠδύναντο ἀκόμη νὰ ἐξυπερετηθῶσι διὰ τῆς συστάσεως ἐμπορικῶν ἐπιμελητηρίων ἐν τῇ ξένη.

Τοιαῦτα ἐπιμελητήρια λειτουργοῦν ἐν Κωνσταντινουπόλει ἀπὸ τριακονταετίας καὶ ἐν Ἀλεξανδρείᾳ ἀπὸ εἰκοσαετίας. Ὁ χαρακτήρ καὶ αὐτῶν εἶναι μᾶλλον ἐπίσημος, καθ' ὅσον εὑρίσκονται ὑπὸ τὴν ἐπίτιμον προεδρείαν τῶν ἑλληνικῶν διπλωματικῶν καὶ προξενικῶν ἀρχῶν καὶ ἀξιοῦνται ἐτησίου κυβερνητικοῦ ἐπιδόματος. Ἄλλ' ἢ ἴδρυσιν νέων ἐπιμελητηρίων ἐν τῷ Ἐξωτερικῷ πρέπει νὰ ἀφεθῇ ἀποκλειστικῶς εἰς τὴν ἰδιωτικὴν πρωτοβουλίαν, ἀποκλειομένης πάσης ἐπεμβάσεως τοῦ κράτους ἢ τῶν ἀντιπροσώπων αὐτοῦ ἐν τῷ Ἐξωτερικῷ, καθὼς ἐπίσης καὶ τῆς ἀμέσου παροχῆς κυβερνητικοῦ ἐπιδόματος. Τὰ ἐν τῷ Ἐξωτερικῷ ἐπιμελητήρια δύνανται πράγματι νὰ ἐκπληρώσωσι τὸν προορισμὸν των μόνον ἰδρῶμενα εἰς κέντρα, ὅπου αἱ ἑλληνικαὶ παροικίαι εἶναι ἀρκετὰ πολυπληθεῖς, καὶ ἔχουν τὴν ἐπιθυμίαν καὶ τὰ ἀπαιτούμενα χρηματικὰ μέσα ὅπως ἐπαρκέσουν εἰς τὴν ὁμαλὴν καὶ ἐπιφελῆ αὐτῶν λειτουργίαν.

Τῶν οὕτω ἰδρυθησομένων ἐπιμελητηρίων θὰ ἠδύναντο νὰ μετέχουν ὡς μέλη ὄχι μόνον οἱ Ἕλληνες ἔμποροι οἱ ἐν τῇ ἔδρᾳ ἢ περιοχῇ ἐκάστου ἐπιμελητηρίου ἐγκατεστημένοι, ἀλλὰ καὶ οἱ ἐν Ἑλλάδι παραγωγεῖς καὶ ἔμποροι, οἱ ἐκφράζοντες ἐπιθυμίαν πρὸς τοῦτο, ἀκόμη δὲ καὶ ἀλλοδαποὶ ἔμπορευόμενοι μετὰ τῆς Ἑλλάδος. Ἄλλως δύνανται νὰ ἀποσβηθῇ εὐκόλως ὁ ἐκ τῆς συμμετοχῆς ἀλλοδαπῶν κίνδυνος ἀλλοιώσεως τοῦ ἐθνικοῦ χαρακτήρος τῶν ἐπιμελητηρίων, ἀρκεῖ τὸ καταστατικὸν αὐτῶν νὰ περιορίσῃ τὴν συμμετοχὴν τοῦ ξενικοῦ στοιχείου εἰς τρόπον ὥστε νὰ ἐξασφαλισθῇ ἢ σταθερὰ πλειονοψηφία τῶν Ἑλλήνων, συγχρόνως δὲ νὰ ἀπαγορεύσῃ τὴν ἐκλογὴν ὡς μελῶν τοῦ διοικητικοῦ συμ-

βουλίου προσώπων στερουμένων τῆς ἑλληνικῆς ἰθαγενείας.

Αἱ ἐτήσιαι συνδρομαὶ καὶ αἱ ἔκτακτοι εἰσφοραὶ τῶν μελῶν ἐκάστου ἐπιμελητηρίου θὰ εἶναι κατ' ἀρχὰς ὁ μοναδικὸς πόρος αὐτοῦ, δὲν ἀποκλείεται ὅμως πρὸς πληρεστέραν λειτουργίαν ἢ χορήγησις ἐτησίου κυβερνητικοῦ ἐπιδόματος κατόπιν διετοῦς τουλάχιστον λειτουργίας ἐκάστου ἐπιμελητηρίου, καὶ ἀφοῦ πρῶτον ἡ Κυβέρνησις βεβαιωθῆ ὅτι τοῦτο ὑφίσταται ἐπὶ βάσεων ὑγιῶν καὶ δὲν ἐξυπηρετεῖ ἰδιωτικὰ συμφέροντα καὶ ἀτομικὰς φιλοδοξίας. Ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει θὰ ἠδύναντο ἐπίσης καλούμεναι αἱ διπλωματικαὶ καὶ προξενικαὶ ἀρχαὶ νὰ δεχθῶσι τὴν ἐπίτιμον προεδρείαν τῶν ἐπιμελητηρίων τῆς περιοχῆς των.

Ἄλλ' ἢ παροχὴ ἐτησίου κυβερνητικοῦ ἐπιδόματος καὶ ἡ ἀνάληψις τῆς ἐπίτιμου προεδρείας ὑπὸ τῶν ἀντιπροσώπων τοῦ κράτους ἐν τῷ Ἐξωτερικῷ δὲν πρέπει νὰ συνοδεύεται ὑπὸ οἵαςδήποτε ἐπεμβάσεως εἰς τὰ τῆς διοικήσεως ἢ τῆς ἐν γένει λειτουργίας τῶν ἐπιμελητηρίων, δυναμένης νὰ ἀλλοιώσῃ ἢ νὰ μειώσῃ τὸν ἰδιωτικὸν αὐτῶν χαρακτήρα.

*
* *

Ἐν συμπεράσματι: ἡ ἀναδιοργάνωσις ἀφ' ἑνὸς τῆς προξενικῆς ἡμῶν ὑπηρεσίας δι' ἐνισχύσεως τοῦ ἐμπορικοῦ χαρακτήρος καὶ τῆς οἰκονομικῆς αὐτῆς ἀποστολῆς, καὶ ἐξ ἄλλου ἢ διὰ τῆς ἰδιωτικῆς πρωτοβουλίας ἴδρουσις ἑλληνικῶν ἐπιμελητηρίων εἰς τὰ διάφορα ξένα ἐμπορικὰ κέντρα ὅπου καὶ παροικίαι ἑλληνικαὶ ἐπαρκεῖς πρὸς συντήρησιν αὐτῶν ὑπάρχουν καὶ ἡ ἔκτασις τῶν ἐμπορικῶν συναλλαγῶν μεταξὺ τῶν τοιούτων ἐξωτερικῶν κέντρων καὶ τῆς Ἑλλάδος δικαιολογεῖ τὴν ὑπαρξιν ἐπιμελητηρίων, — τὰ δύο ταῦτα δύνανται πρὸς παρὸν, νομίζω, ἐπαρκῶς καὶ ἐπωφελῶς νὰ ἐξυπηρετήσωσι τὰ οἰκονομικὰ καὶ ἐμπορικὰ συμφέροντα τῆς Ἑλλάδος εἰς τὸ Ἐξωτερικόν, οὐδεμίαν δὲ ἀνάγκην παρίσταται συστάσεως νέων ὀργάνων εἰδικῶν πρὸς τοῦτο καὶ συνεπῶς ἐπιβαρύνσεως τοῦ προϋπολογισμοῦ τοῦ κράτους.

Λονδίνον, Ἰούλιος 1922.

Κ. Γ. ΔΡΟΣΙΝΗΣ